

РАНАТА
РУСЕ

КАКЪВ ЦВЯТ ИМА ХЛОРЪТ В ОЧИТЕ НА РУСЕНЦИ?

На този въпрос отговаря инж. Свобода Стефанова, председател на Зелената партия в Русе, експерт в Смесената комисия по проблемите на Химическия комбинат в Гюргево.

Четете на стр. 3

Какъв цвят има хлорът в очите на русенци?

Инж. СВОБОДА СТЕФАНОВА, председател на Зелената партия в Русе, експерт в Смесената русенско-българска експертна комисия по проблемите на Химическия комбинат в Гюргево

Има един град в България, който до преди десет години беше известен с културно-историческото си наследство, а сега – само с тежката си екологична обстановка.

Има един град в България, в който бебетата, преди да произнесат думичката „мамо“, се научават първо да казват „хлор“. А в последно време освен „хлор“ децата започнаха да назовават и други елементи от Менделеевата таблица и най-различни хлороорганични съединения.

Този град, градът с 1900-годишна история, трудно може да възвърне славата си на врата към европейската култура, но истинско щастие за жителите му ще бъде не толкова възстановяването на миналото, колкото гаранцията за бъдещето.

Този град е Русе – градът, който стана заложен на българо-румънската дружба по вина на налудничавите идеи на двама диктатори. И ето днес, когато единият беше убит от собствения си народ, а другият живее „в бедност“ и няма закон, според който да му се потърси отговорност за нанесените на България бедни, същият този град продължава да живее в неизвестност – ще съществува ли и за идните поколения. Или по-точно казано, ще остане ли на картата на България.

Историята започна през 1981 година, когато в една гореща августовска нощ (20 срещу 21) към 2 часа жителите на Русе усетиха силна задушлива миризма и парене в очите. На сутринта всички коментираха случилото се през нощта и почти нямаше човек, който да не можеше да опиричи въздействието на „нощния газ“ с това от концентриран разтвор на белина. И не бяха далеч от истината. Явно беше, че румънците бързаха да пуснат новопостроения си завод за хлор и хлорни продукти в чест на 23 август. Този завод беше построен точно срещу центъра на Русе на разстояние не повече от километър.

Коментарите от страна на русенци започнаха да добиват насоченост – как е възможно да се строи химически завод срещу такъв голям град, който подписа договора за построяването му, и т. н. . . . Тогава вече определен (не безизвестен) кръг от хора започна на партийни и профсъюзни събирания да обяснява, че правителството взема мерки, за да се разреши въпросът. Доколкото са били ефикасни взетите мерки, може да се съди от факта, че докато в началото се говореше само за площадка № 1, на която се е произвеждал хлор, по-късно се

заговори за втора площадка, трета площадка и разширение на трета площадка, която фактически е четвърта площадка. На всичките тези площадки всяка една инсталация представлява в действителност самостоятелен завод. Някои от тези инсталации, като например тази за електролиза на хлор, е била спряна през 1987 г. след разговорите на високо ниво на правителствата на България и Румъния (след проведена експертиза от румънски и български специалисти). Но по моему тази инсталация е спряна най-вече заради това, че техническото ѝ състояние е било такова, че не е било възможно повече да работи. В не по-добро техническо състояние са и инсталациите за производство на вулкатици и за епихлорхидрин, които са предмет на днешните екологични спорове между България и Румъния.

От инсталациите, ситуирани на генералния план на химкомбината в Гюргево, засега работят около 20 на сто. Ако, не дай Боже, химическият комбинат заработи с пълния си капацитет, живот в Русе няма да има.

Преди спирането на инсталацията за епихлорхидрин (това стана след срещата на г-н Луканов и г-н Роман на 4.07.1990 г.) тя е работила едва с 45 на сто от капацитетните си възможности в продължение на 6 години. В момента на провеждането на съвместната българо-румънска експертиза инсталацията не работеше (съгласно договореностите на премиер-министрите). Но тя беше в такова техническо състояние, че предизвикваше най-малкото недоумение у експертите – защо е необходимо да се хвърлят толкова капиталовложения за „модеризирането ѝ“, след като се демонтираше най-малко 50–60 на сто от цялата инсталация. Корозията поради неправилното функциониране на инсталацията обхващаше почти всичките ѝ елементи и това подсказваше, че технологичният процес е противен неправилно и инсталацията е прекъсвала често поради аварии. А всеки специалист може да си представи какво се получава при едно аварийно спиране на химическия инсталация с непрекъсваем работен процес. За неспециалистите русенци могат да разкажат – хлорна мъгла с видимост 1–3 метра, задушлив газ, водещ до увеличаване на болестите на горните дихателни пътища, увеличаване на посещаемостта в очния и кожен кабинет, в тубдиспансера и екологичния диспансер. Румънските специалисти твърдят, че след модеризирането на инсталацията за епихлорхидрин тя ще бъде абсолютно обезопасена и че фактически ще работи, като няма да нарушава екологията на басейна Русе – Гюргево и че са взети технически мерки за увеличаване на капацитета и до проектната (от 4500 т. г. на 15 000 т. г.).

Поставям под съмнение изразеното от румънските специалисти мнение, че инсталацията ще може да достигне световно ниво поради факта, че това, което се прави по инсталацията, в момента не е свързано с предвзвременно изготвена и одобрена от съответно ведомство технико-икономическа и екологическа обосновка. Този въпрос беше поставен на румънските специалисти, но те се опитаха да ни убедят, че според румънското законодателство това не е необходимо.

„Модеризираната“ инсталация за вулкатици също не подхрана надеждите ни за чист въздух. И тук „кръпките“ по инсталацията са сведени до подмяна на някои съвсем негодни възли и също без проектни решения. Още повече че опитите да се пусне в действие инсталацията (които румънските специалисти нарекоха технически предпускови проби), доста осезателно раздразниха обонянието на русенци. Реакцията от това обгазяване даде повод за ново посещение в Гюргево на 21.08.1990 г. на група специалисти от Русе и за нови разго-

вори на различни нива.

И за инсталацията за епихлорхидрин, и за инсталацията за вулкатици съществуват разногласия между становищата на двете експертни групи (румънска и българска). Това дава достатъчно основания за подлагането им на международна експертиза съобразно т. 8 на протокола, подписан на 4 юли 1990 г. от двамата премиер-министри.

Но румънците, базирайки се на материалните загуби, от спрялото производство и възникналото социално напрежение, поради същата причина, нарушават договореностите между двете правителства.

Това е, що се отнася до някои от действащите в момента инсталации. А ако се опитаме да правим прогнози за това какво ни очаква, когато се пуснат в действие инсталациите за титанов и циркониев тетрафторид, те няма да са никак оптимистични. Достатъчно е да се напомним, че по литературни данни много от страните се страхуват да организират производство на циркониева гъба от екологични съображения – получава се косопад, който е 10–20 пъти по-често срещан явление от районите, в които няма такова производство.

Всичко това, което пиша сега, можеше да бъде спестено на читателите, както можеше и трябваше да бъдат спестени екологичните тревоги на русенското население. Но това щеше да бъде възможно, ако България се управляваше от хора, които мислят за народа, а не само за това как да се благоделствуват лично.

Няма да се изненадам, ако зад построяването на този химически гигант под носа на Русе не се крият някои тъмни валутни машиници. Защото с нищо не мога да си обясня принудителното мълчание по този въпрос и опитите да се прехвърля вината за влошената екологическа обстановка в Русе на русенските предприятия и автотранспорта. Че допринасят и те за това – няма съмнение, но основният замърсител беше и си остава химическият комбинат в Гюргево.

Само че докато мъдрото ни правителство се намъдрува, румънците си изграждат своите сеещи смърт инсталации и сега се опитват на другата страна на кантара да поставят и АЕЦ „Козлодуй“.

Сега, когато колата се е прекатурила, пътищата има много. Но единствено правилният път е СПАСЕНИЕТО НА РУСЕ НА ВСЯКА ЦЕНА! И нека най-после виновниците да си получат заслуженото. Защото където има престъпление, трябва да има наказание. Но не по Достоевски, а по нашенски – на българина, като му се бръкне в джоба, тогава може да осъзнае за какво му се търси отговорност. А че престъплението спрямо русенци е извършено, смятам, че няма никак, който да се съмнява. И най-голямото престъпление спрямо Русе не е толкова, че Чаушеску е посочил гюргевския бряг като единственото възможно място за разгръщане на голямата химия, нито пък „геналната химическа мисъл“ на академика Елена Чаушеску. Престъплението спрямо Русе извършиха нашите висши партийни и държавни ръководители, които увеличиха своята вина с бездействието си.

А когато русенци започнаха своите гневни протести на обречени хора, дори това право им беше отнето. Пак от същите висши държавни и партийни ръководители, много от които и сега се крепат на постове си. Някои от тях вече се включиха даже в списъка на „активните борци срещу хлора“, може би водени от семейната традиция на „активни борци“.

Та затова не случайно започнах с това какъв цвят има хлорът. В учебника по химия е записано, че хлорът е газ с жълто-зелен цвят. Но за русенци хлорът е и червен цвят.